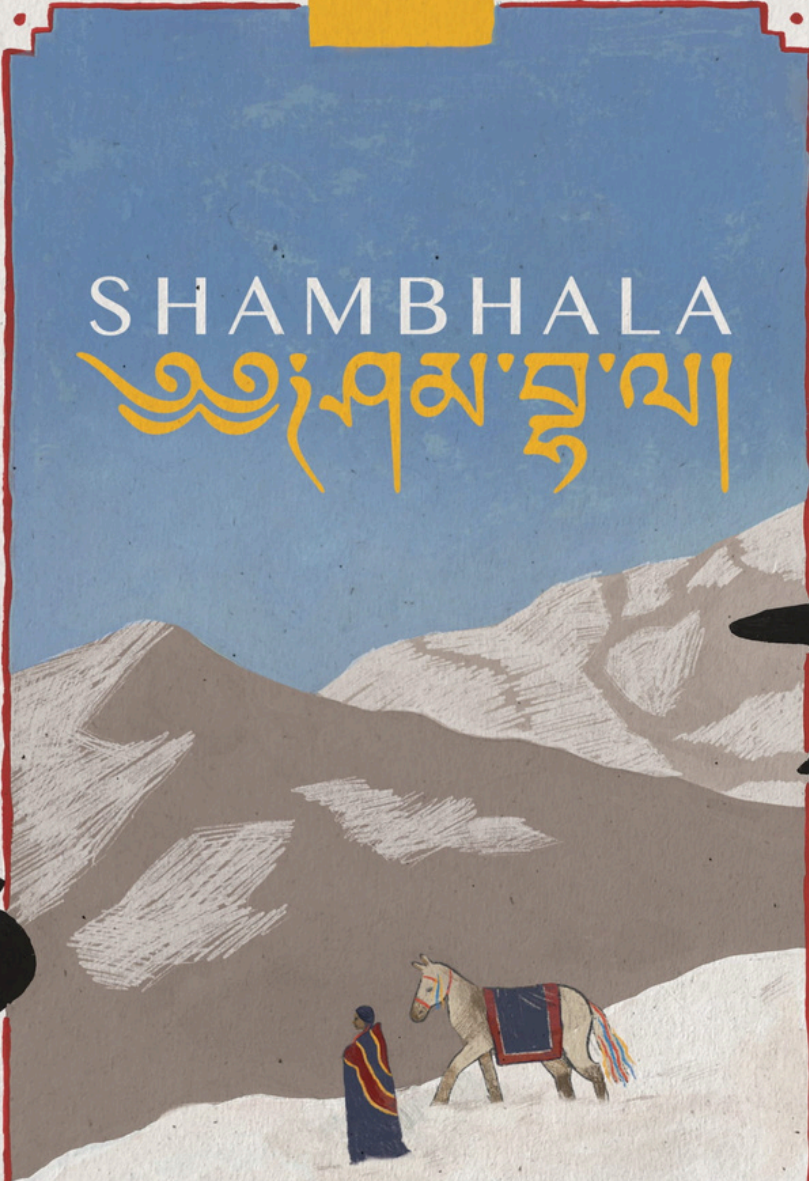

SHAMBHALA ཡེ་ཤམ་བླ་ཡ།

scenariusz lekcji dla szkół
ponadpodstawowych

opracowała: Jolanta Manthey

Szanowni Państwo,

w imieniu Fundacji Awareness, organizacji zajmującej się edukacją w kulturze i dystrybucją filmową - Awareness Distribution, cieszymy się, że możemy zaprezentować Państwu scenariusz lekcji do filmu "Shambhala".

Nasza inicjatywa zrodziła się z pasji i miłości do kina. Naszym celem jest podnoszenie świadomości społecznej i wprowadzanie do polskich kin studyjnych wartościowych tytułów, które mogą stanowić narzędzie do dyskusji i rozwoju.

Nasz pierwszy film w ofercie - "Shambhala" w reżyserii Mina Bahadura Bhama wprowadzamy do polskich kin 30 maja 2025 roku.

Film porusza ważne społecznie tematy, takie jak rola kobiet w tradycyjnych społecznościach, duchowość we współczesnym świecie, oraz konflikt między tradycją a indywidualnym pragnieniem wolności – kwestie szczególnie aktualne i wartościowe. "Shambhala" zabierze Was w inspirującą podróż, odkrywając tradycje i codzienne życie nepalskich społeczności.

Zapraszam na seans i warsztaty.

Aleksandra Janowicz

“Shambhala” otrzymała Znak Jakości i rekomendację Zespołu Edukatorów Filmowych (ZEF)

“Shambhala to jednak nie tylko portret codzienności, obyczajów i wierzeń Nepalczyków. To również opowieść o życiu w harmonii z naturą, byciu częścią odizolowanej od świata społeczności oraz sile, która pozwala wyjść poza normy, by odnaleźć własną tożsamość. To także ciekawy głos w dyskusji na temat zaufania, partnerstwa, wizji rodziny, społecznych ról. “

Eksperti rekomendujący film: Katarzyna Michalska, Kaja Łuczyńska, Iwona Bartnicka

O FILMIE:

Reżyseria: Min Bahadur Bham

Kraj produkcji: Nepal/Francja/Norwegia/Hong-Kong/Turcja/Tajwan/USA/Katar

Rok produkcji: 2024

Język oryginalny: Tybetański, Nepalski

Gatunek: Dramat

Czas trwania: 150 minut

Obsada: Thinley Lhamo, Sonam Topden, Tenzin Dalha, Karma Wangyal Gurung

Opis filmu:

Wioska ukryta pośród wysokich pasm Himalajów to dom dla Pemy, która właśnie wyszła za mąż za trzech braci. Gdy jeden z nich wyjeżdża, miejscowych obiegają plotki związane z ciążą kobiety. Nie mija wiele czasu, a Pema otrzymuje informację o zaginięciu męża. Postanawia więc wyruszyć w góry, aby odnaleźć ukochanego. Wędrowka jest nie tylko przeprawą kobiety po malowniczych krajobrazach, ale staje się dla niej także transformującą podróżą w głąb siebie.

“Shambhala” to pierwszy nepalski film, który dostał się do konkursu głównego festiwalu Berlinale. Film przyjmuje medytacyjną, miejscami oniryczną formę, na którą składają się monumentalne widoki surowej przyrody i powolny tryb życia tamtejszej społeczności. Obserwujemy tradycje i zwyczaje lokalnej kultury, w której naturalizm spotyka się elementami nowoczesności. Nasycone mistycyzmem i przesiąknięte buddyjską filozofią kino drogi z motywem walki o honor. Historia Pemy ukazuje determinację do podążania własną ścieżką i refleksję nad tożsamością oraz rolą kobiet w tradycyjnej społeczności.

“Shambhala” to pełne subtelności doświadczenie wykraczające poza szablonowe schematy narracyjne.

REŻYSER - Min Bahadur Bham

Nepalski reżyser, badacz filozofii buddyjskiej, politolog i antropolog. Jego krótkometrażowy film “The Flute” (2012) był pierwszym nepalskim filmem wyświetlonym na Festiwalu w Wenecji. Z kolei jego pełnometrażowy debiut “The Black Hen” (2015) zdobył nagrodę za Najlepszy film w selekcji International Film Critics Week w Wenecji oraz był pierwszym kandydatem z Nepalu do Oscara. “Shambhala” (2024) to pierwszy film reżysera dystrybuowany w Polsce.

SCENARIUSZ LEKCJI: język polski

Temat: „Każdy ma własną drogę” – różne wymiary podróży Pemy.

CELE LEKCJI

Po lekcji uczeń powinien:

- znać pojęcie podróż inicjacyjna, film drogi;
- analizować film, posługując się podstawowymi pojęciami z zakresu właściwej dziedziny sztuki;
- charakteryzować typowe elementy świata przedstawionego;
- rozpoznawać elementy konstrukcyjne toposu podróży;
- dostrzegać i rozpoznawać różne funkcje motywu podróży, w tym jego znaczenie dla kształtowania poczucia tożsamości;
- analizować dzieło filmowe

METODY I FORMY PRACY

- redagowanie notatek
- heureka
- praca w parach
- dyskusja

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Shambala, Min Bahadur Bham, Nepal w koprodukcji z Francją, Norwegią, Hongkongiem, Chinami, Turcją, Tajwanem, USA i Katarzem 2024

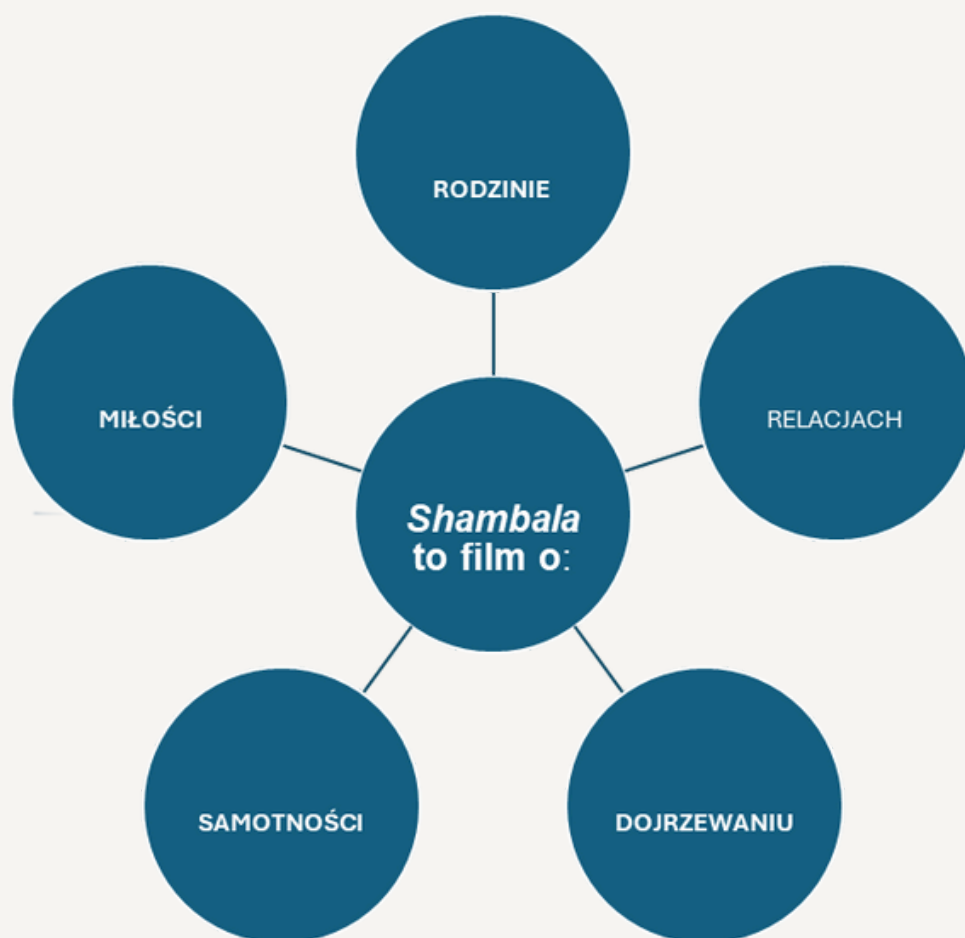
CZAS

- 2 lekcje

PRZEBIEG LEKCJI

1. Redagowanie notatki. Nauczyciel rozpoczyna od krótkiej informacji na temat kina nepalskiego i azjatyckiego, zapewne słabo lub wcale nieznanego uczniom (warto wymienić nazwiska Hirokazu Koreedy, można wspomnieć Wong Kar-waia, być może znany będzie uczniom film Joon-ho Bonga "Parasite" nagrodzony Oscarami; warto uświadomić uczniom różnorodność kina Azji. Kino Nepalu rzadko gości na światowych ekranach, tym większym sukcesem jest obecność Shambali w konkursie filmowym w Berlinie; film był też proponowany do Oscara.

2. Prosimy uczniów o określenie tematyki filmu, propozycje zapisujemy na tablicy: np.

PRZEBIEG LEKCJI c.d.

3. Warto zapytać, czy opowiedziana w filmie historia jest dla uczniów zrozumiała, zapisać pojawiające się wątpliwości. Tu można rozdać uczniom słowniczek pojęć przydatnych w zrozumieniu wątków, motywów obecnych w filmie (załącznik). Zwracamy uwagę na obecny w filmie, stanowiący jego oś fabularną motyw podróży, podajemy temat lekcji: „Każdy ma własną drogę” – różne wymiary podróży Pemy .

Prosimy o prezentację bohaterki - Kim jest Pema:

Np.: młodą kobietą, właśnie wydaną za mąż, mieszkanką położonej w górach wioski, członkinią tradycyjnej społeczności, córką...

4. Zwracamy uwagę na ekspozycję:

Sceny pokazujące przygotowania do ślubu, zaskakującą dla kultury zachodniej scenę poślubienia trzech braci, codzienność życia w górskiej wiosce - prezentują Pemę jako osobę spokojną, ciepłą, cieszącą się relacją z Tashim, pełną wewnętrznej równowagi.

Punktem zwrotnym jest wyjazd ukochanego męża w podróż z innymi mężczyznami, by dokonać tradycyjnej wymiany handlowej i jego decyzja o niewracaniu do wioski.

5. Kiedy Pema podejmuje decyzję o wyruszeniu w drogę, wspiera ją mnich Rinpocze, sugeruje Karmie, że powinien sprawdzić się w realnym życiu, Pemie mówi: “Znajdziesz więcej, niż szukasz” – prosimy uczniów o interpretację tych słów.

PRZEBIEG LEKCJI c.d.

Na podstawie Słownika symboli przywołujemy znaczenia podróży: *Symbol drogi życia lub w szczególności poszukiwania duchowych i psychicznych celów, z punktu widzenia psychoanalizy można ją rozumieć jako „symbol marzeń sennych i między innymi pragnienie przemiany [...]”. Podróż oznacza „poszukiwanie prawdy, pokoju, nieśmiertelności, mistycznego Centrum Duchowego, wtajemniczenie, drogę do światła w ciemnościach [...], poszukiwanie swego Ja, niezgodę na siebie samego, daremną ucieczkę od siebie [...] poszukiwanie porządku mistycznego i psychicznego oczyszczenia”. Szczególnym typem podróży jest też podróż inicjacyjna, związana z pokonywaniem przez adepta kolejnych etapów drogi oraz z odbywaniem przez niego przewidzianych dla ceremonii inicjacyjnych prób, a także „podróż po śmierci”, znana z tybetańskiej Księgi Umarłych. Jest wreszcie podróż jedną z podstawowych „poglądowych” form kształcenia.*

Prosimy uczniów, aby odwołując się do treści filmu, sformułowali argumenty uzasadniające, że podróż Pemy jest podróżą inicjacyjną (praca w parach).

Pytania pomocnicze:

Jaki cel ma podróż Pemy na początku? Jakie wydarzenia, spotkania wydają się ważne? Dlaczego? (Spotkanie z matką, babcią, ojcem zmarłej łuczniczki, modlitwa przy stupie, spotkanie z panem Ram i odesłanie Karmy, utrata konia). Wszystkie te doświadczenia zmieniają Peme, pozwalają jej stopniowo uwolnić się od rozmaitych zależności, pełnionych ról, odnaleźć siebie na drodze duchowego oczyszczenia.

PRZEBIEG LEKCJI c.d.

6. Po prezentacji uczniowskich ustaleń i wzajemnym ich uzupełnieniu, przypominamy tytuł filmu i wykorzystanie jego interpretacji w odczytaniu symbolicznego znaczenia podróży bohaterki.

7. Analiza.

Nauczyciel prosi uczniów, by zastanowili się nad przynależnością gatunkową filmu – swoje pomysły mają uzasadnić przykładami z filmu.

Film drogi (ang. road movie), kino drogi – rodzaj filmu, w którym akcja toczy się na drodze podczas podróży i jest zazwyczaj skupiona na jednym bohaterze, na jego przeżyciach, emocjach i ewentualnej przemianie podczas przebywania drogi. Sama droga nie jest głównym elementem fabuły, ale jest podrzędnym głównym elementem wyrazu, przestrzeni i medium na którym rozgrywa się akcja, lub za pomocą którego rozgrywa się akcja.

Podsumowanie:

Prosimy uczniów o zapoznanie się ze znaczeniem (symboliką) lotosu i odpowiedź na pytanie, jaką funkcję pełni obraz kwiatu lotosu w zakończeniu filmu.

Podsumowując rozmowę o filmie, warto zwrócić uwagę na uniwersalność toposu podróży, jego aktualność w różnych kulturach, poprosić o przypomnienie znanych uczniom realizacji tego motywu (np. „Odyseja”, „Sonety krymskie”, „Kordian” i inne).

Jako dodatkowe zadanie można zaproponować wpisanie historii bohaterki w schemat podróży bohatera Josepha Campbella (*Bohater o tysiącu twarzy*):

Schemat podróży bohatera:

1. **Zwyczajny świat. Rzeczywistość jak otacza naszego bohatera** (dom lub inne naturalne środowisko z jakiego się wywodzi) i w której żyje na co dzień.
2. **Wezwanie do przygody.** Bohater otrzymuje z zewnątrz (wielkie zagrożenie, spotkanie z kimś ważnym etc.) lub z wewnątrz (sen, pragnienie, problem do rozwiązania etc.) wezwanie do opuszczenia zwykłego świata i musi na nie zareagować.
3. **Odmowa przyjęcia wyzwania.** Zdarza się, że bohater waha się czy wyruszyć w podróż. Nie chce opuścić swojego bezpiecznego świata i udać się w nieznane.
4. **Spotkanie z mentorem lub pomocnikiem.** Bohater spotyka mistrza lub pomocnika, kogoś bardziej doświadczonego i wtajemniczonego, kto przekonuje go do działania i daje wskazówki i rady dotyczące działania i zmagania się z nieznanym. Mentor towarzyszy bohaterowi w całej wędrówce lub tylko na początku drogi.
5. **Przekroczenie progu.** Bohater robi pierwszy krok w obcym, nowym świecie, po którym nie ma już odwrotu. Podejmuje wyzwanie. Zaczyna działać i walczyć.
6. **Próby: sojusznicy i wrogowie.** Działając w nowym świecie, bohater poznaje prawa nim rządzące, przechodzi pierwsze testy i odbywa walki. Zdobywa przyjaciół i sprzymierzeńców oraz stawia czoła wrogom.
7. **Zbliżenie się do najgłębszej groty.** Bohater zbliża się do najgłębszej jaskini, miejsca, gdzie czeka go największe wyzwanie, najtrudniejsza próba, a czasem nawet śmiertelne niebezpieczeństwo.
8. **Główna próba, śmierć i odrodzenie.** To często przełomowy, krytyczny moment w jego podróży. Czasem mierzy się z realnym potworem, a czasem z samym sobą, własnymi lękami i słabościami. Zdarza się, że musi coś stracić lub umrzeć, by narodzić się na nowo.

zadanie dodatkowe c.d.

9. **Nagroda, zdobycie miecza.** Po zwycięskiej walce ze złem, bohater dociera do punktu, w którym leży rozwiązanie wszystkich zagadek i problemów. Otrzymuje nagrodę (nadludzką siłę, miłość, władzę, magiczny przedmiot lub wiedzę, której wcześniej nie posiadał).

10. **Droga powrotna.** Bohater mając przy sobie nagrodę, skarb czy eliksir, musi przedrzeć się przez trochę oswojony, ale nadal obcy i wrogi świat, by dotrzeć cały i zdrowy do domu (może to być również nowy dom).

11. **Odrodzenie, kulminacja.** W drodze do domu, po przebyciu wielu przygód i prób, bohater jest już odmieniony. Silniejszy fizycznie i duchowo oraz uzbrojony w talizman stawia czoło wrogom i zwycięża finałową bitwę (wychodzi cało ze wszystkich opresji a nawet śmiertelnej potyczki).

12. **Powrót z eliksirem.** Bohater wraca do swojego świata z w chwałę, dzierżąc w dłoni eliksir lub/i bogatszy o naukę, wiedzę lub doświadczenie.

ZAŁĄCZNIK

Pojęcia przydatne w rozmowie o filmie.

Kultura Nepalu:

Buddyzm

Buddyzm to jedna z najstarszych tradycji duchowych powstał ponad 2500 lat temu w Indiach, jego twórcą był Siddhartha Gautama, znany jako Budda. Głównym celem buddystów jest osiągnięcie oświecenia, czyli stanu wolnego od cierpienia i iluzji. Buddyzm nie koncentruje się na kulcie bóstw, ale na praktykach duchowych i filozofii, które pomagają zrozumieć naturę życia. Podstawą buddyzmu są Cztery Szlachetne Prawdy, które wyjaśniają źródło cierpienia i drogę do jego zakończenia. Ważnym elementem jest również Ośmioraka Ścieżka, czyli zestaw zasad etycznych, medytacyjnych i mądrościowych, prowadzących do wewnętrznej przemiany. Buddyzm to praktyka, która, ucząc uważności, współczucia i równowagi emocjonalnej, wpływa na codzienne życie.

Reinkarnacja

Reinkarnacja w buddyzmie tybetańskim to wiara w ciągły cykl narodzin i śmierci, zwany samsarą. Każde życie jest wynikiem karmy, czyli działań z poprzednich wcieleń.

Tytuł - Shambala

Koncepcja Shambali ma swoje korzenie głównie w buddyzmie tybetańskim. Według tej tradycji Shambala to kraina zamieszкана przez króla, jego poddanych oraz istoty duchowo rozwinięte. Królestwo to ma być ośrodkiem ostatecznego duchowego oświecenia, miejscem, gdzie nie istnieje cierpienie ani konflikt, a jedynie doskonały pokój i harmonia. Shambala symbolizuje nie tylko fizyczne miejsce, ale także stan wewnętrznej doskonałości, który można osiągnąć poprzez duchową praktykę.

ZAŁĄCZNIK c.d.

Poliandria

W niektórych nepalskich społecznościach, żyjących w trudno dostępnych wioskach, zawierane są małżeństwa poliandryczne: jedna kobieta wychodzi za mąż za dwóch lub więcej braci. Dzięki takiemu rozwiązaniu ich rodzina ma większe szanse na przetrwanie w trudnych warunkach, w jakich żyją – posiadana przez rodzinę ziemia nie jest dzielona między kolejne pokolenia dzieci, gospodarstwa pozostają w całości, mogą być wystarczającym źródłem utrzymania.

Powietrzny pogrzeb

Rytuał pogrzebowy polegający na zabraniu zwłok w wybrane miejsce – zazwyczaj wysoko w górach. Im wyżej, tym większa szansa, że sępy zjawią się jak najszybciej, a to one odgrywają tu kluczową rolę – zjadają ciało zmarłego i odlatują z większymi kawałkami. Tybetańczycy wierzą, że ptaki zabierają wtedy ciało do nieba. Tam dusza nieboszczyka czeka na reinkarnację w nowej postaci.

Lotos

W buddyzmie kwiat lotosu jest uznawany za symbol oświecenia. Etapy wzrostu lotosu, od zanurzenia w błocie (skąd wyrasta) do pełnego rozkwitu, symbolizują podróż od niewiedzy do oświecenia.

kontakt@awareness.org.pl
www.awareness.org.pl

Awareness
DISTRIBUTION

stowarzyszenie kin
studyjnych

MUZEUM AZJI
I PACYFIKU

